

QOZ ƏHVALATI

(A.Quliyevin eyniadlı hekayəsi əsasında

on üç fraqmentdən ibarət pyes)

İŞTİRAKÇILAR:

**Kişi .
Kişinin arvadı.
Qonşu.
Kapitan Adıgözəlov.
Kapitanın arvadı.
Kapitanın oğlu.
Müstəntiq.
Tibb bacısı.
Bibioğlu.**

Bizim günlər.

BİRİNCİ FRAQMENT

Küçə.

KİŞİ əlində balaca bir torba gedir.

QONŞU onun qarşısına çıxır.

QONŞU - Xeyir ola, a qonşu, hara belə?

KİŞİ - Bakıya getmək istəyirəm. Bibim oğluna baş çəkəcəyəm. Neçə ildi görüşüb eləmirik.

QONŞU - Doğrudan ha, axır illər gəlmir daha buralara.

KİŞİ - Gələ bilər ki yazıq. Fəhlə babadı da, gündəlik çörək pulunu bir təhər çıxardır.

QONŞU - *(Kişinin əlindəki torbaya işarə ilə.)* Bəs nə aparırsan bibioğluna elə?

KİŞİ - Ee... əliboş olmayım deyə bir az girdəkan götürdüm.

QONŞU - Lap yaxşı eləmişən. Şəhər yeridi, uşaqları sındırıb yeyər. Salam deyərsən məndən.

KİŞİ - Salam göndərən sağ olsun.

QONŞU - Yaxşı yol... Amma... qonşu, ehtiyatlı ol ha. Bakı sən görəndeyil daha. Bax, pulunu ayaqqabının dabanında gizlət. Basırıq avtobuslara minmə, xəlvət küçələrdə tək gəzmə, tanımadığın adamların salamına cavab vermə. Bir sözlə, daim ayıq-sayıq, gözdə-qulaqda ol, bir balaca sayıqlığını itirsən ciblərinə təmizləyəcəklər, qalacaqsan pulsuz-parasız.

KİŞİ - Ee, a qonşu, sən nə danışırısan? Doğmaca şəhərimizdə addımbaşı təhlükəylə üzləşəcəyəmsə, bəs bizim şanlı polis qardaşlarımız hara baxır?

QONŞU - Eh... ilk növbədə özünü elə polisdən qorumalısan. Quldurun, cibkəsənin işi asandı, tək-cə pulunu alır, polis qardaşların işə pulunu da alacaq, üstəlik canını da.

KİŞİ - Çox şışirtmə, qonşu. İndi hansı zamandı ki? Bir də mən də mənəm axı. Hər yetənin mənə gücü çatır?

QONŞU - Özün bil. Məndən deməkdə. Uğurlu yol sənə... *(Aralanıb gedir.)*

KİŞİ - *(Gülümsəyərək başını bulayır. Tamaşaçılara.)* Neçə ilin qonşusuyuq, pis adam da deyil, hər işdə köməyini əsirgəyən də deyil. Di gəl ki, belə vas-vasılığ var. Guya ki, mən uşağam, nəyəm...

QONŞU - *(Hay-küylə geri qaydır.)* Qonşu! Qonşu, bir şey yadımdan çıxdı. Bax, nəbədə metroya minərsən ha. Amanın günüdür...

KİŞİ - *(Çaşqın-çaşqın.)* Metroya minəndə nə olar ki?

QONŞU - A kişi, sənə deyirəm, metroya minmə. Metroda polislər görkəmindən şəhər adamına oxşamayan birini gördülərmə, o dəqiqə saxlayacaqlar. Sənin də vid-fasonunu görən kimi biləcəklər – zır kəndçisən. Saxladılarmı, bil ki, işin bitdi. Üstündən nəşə də tapa bilərlər, heroin də. İstəsələr lap mina da, raket də tapa bilərlər.

KİŞİ - Qonşu, sən bu gün lap ağ elədin ha...

QONŞU - Eşitməmişdin? Həsənəli də minmişdi metroya, üstündən nə tapmışdılar? Bomba! Rusiyyətdən qardaşları gəlib qurtarmadılar onu? Bahadırınsa cibindən nəşə tapmışdılar. Ev-eşiyini, mal-qarasını satıb bir təhər qurtardı canını.

KİŞİ - Ocaq yanmasa, tüstü çıxmaz, deyiblər.

QONŞU - A kişi, sən nə danışırısan? Ağacəfəri ki tanıyırdın, necə təmiz, ehtiyatlı adam idi. Amma bir dəfə özünü saxlaya bilməyib, deyib nə ola-ola, minəcəyəm, görüm metro nə cür şeydi. Düşüb metroya, momentalni saxlayıblar, üstündən heroin tapıblar. Mal-qarasını satdı, bəs eləmədi, qardaşı da başladı inəklərini satmağa. Qardaşı arvadı razı deyildi, canı çıxıb metroya minməyəydi, deyirdi, nə ölümü vardı onun metroda? Dədə-babası metroya minmişdi ki, o da minə? Qardaşın metroya minib keyf eliyəcək, mən də inəklərimi satacağam? Nə isə, arvad mane oldu, qoymadı inəkləri satmağa, axırda yazığa yeddi il iş verdilər getdi, neynim deyə-deyə...

KİŞİ - Ay qonşu, deməyindən belə çıxır ki, kəndimizin yarısı metronun güdazına gedib. Başa düşə bilmirəm, polislər mənə niyə saxlamalıdılar, lap deyək ki, saxladılar, hə, nə olsun, məndə olmayan şeyi üstümdən necə tapacaqlar, hə?

QONŞU - Daha özün bil, məndən demək idi. İş-işayət, ilişdinsə, səndən ötrü mal-qoyun satıb dalınca gələn döləm ha. Əlli-ayaqlı gedəcəksən. *(Gedir.)*

KİŞİ - *(Bir müddət duruxub qalır.)* Qonşu, sənə acığına Bakıya çatan kimi birinci elə metroya düşəcəyəm, qoy saxlasınlar mənə, qoy üstümdən bomba tapsınlar, nəşədi-nədi, qoy ondan tapsınlar, görək necə tapırlar. *(Torbasını götürüb gedir.)*

Təyyarə uğultusu eşidilir. Kişi başını qaldıraraq göyə baxır.

KİŞİ - Sənə yaxındılar, Allah, hər halda- sən bilmiş olarsan, bu samalyotlar hara

uçur görəsən? Nə daşıyıb aparırlar belə? (Öz-özünə.) Var da kişilər, dünyanın istədikləri şəhərinə uçub gedirlər, keyf eləyirlər özləriyçün. Yoxsa mən... burdan-bura hər deyəndə Bakıya da gedəmmirəm. Özü də Nuh əyyamından qalma sınıx-salxax poyezdnən, obşi vaqonda...

İKİNCİ FRAQMENT

Metro.

Kişi əlində torba nabələd halda o üzə-bu üzə boylana-boylana yeriir. Polis fiti eşidilir.

KAPİTAN ADİGÖZƏLOV - (Yaxınlaşır, təzimlə.) Kapitan Adıgözəlov. Vətəndaş, şübhəli şəxs kimi mənimlə getməlisən.

KİŞİ - (Təəccüblə, özünü itirmiş halda.) Mə-ən?.. Nəyimdən şübhələnirsən, a kapitan A-a -a-adı-gözəlov?

KAPİTAN ADİGÖZƏLOV - Orda bilərik. (Qolundan tutub kabinəyə gətirir.) Şəxsiyyət vəsiqəniz! (Çırtma ilə sənəd istəyir, höcələyə-höcələyə oxuyur.) Ata-ki-şiyev Balakişi Qa-ra-kişi-oğlu. Bu nədi, a kişi, bütün kişiləri yığmısan bura...

Kişi dinməzəcə baxır.

Yaxşı, de görüm, Balakişi kişi, o torbadakı nədir?

KİŞİ - Girdəkan.

KAPİTAN ADİGÖZƏLOV - (Heyrətlə.) Nə?!

KİŞİ - Girdəkan, yəni... girdə meyvə.

KAPİTAN ADİGÖZƏLOV - Açı torbanı, görək sən bu girdə meyvələrin nə olan şeydi.

Kişi torbanı açır.

(Əlini salıb baxır, qəşş edib gülür.) A kişi, nə girdəkan-girdəkan salmısan, bu ki qozdur.

KİŞİ - Kəndçi adamıx da, biz girdəkan deyirik, qozdu, qoy olsun qoz. Mənim üçün elə bir fərqi yoxdu, sadəcə, xatırlatmağı özümə borc bildim ki, qoz demək

necə olsa da, belə də... münasib çıxmır.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Sən indi mənəmi öyrədəcəksən? Necə çıxdığını hər halda səndən yaxşı bilərəm. Qoz elə qozdu də. (*Sındırıb yeməyə başlayır.*) Hə, baxağ görə, bunlar həqiqətən qozdu, ya sən bunların içinə şey-zad doldurmusan.

KIŞI - Qozun içinə nə doldurasıyam ki?

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Balakışı kişi... ya sən qanmazın birisən, ya mənə qanmaz yerinə qoyursan. Deyirəm ki, sən bunların içinə heroin-zad doldurmamısan ki?

KIŞI - Nə? Sən nə danışırsan? Mən kəndçi babayam, heroindi, nəşədi – belə şeylər nə bilirəm. Hansını istəyirsən sındır, şəkk-şübhən qalmasın.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Kəndçi babaları biz yaxşı tanıyıyıq. Bizi aldada bilməzsiz. (*Qozları sındırıb acgözlüklə yeyir.*) Hələ ki, bir şey çıxmır. Bu qozlardan bir kloka da götürüm. (*Cibindən əzik-üzük bir sellofan kisə çıxarır.*) Ekspertə verəcəm. (*Torbadan sellofan kisəyə qoz yığmağa başlayır.*) Canına vəlvələ düşməsin, kişi. Eksperti yalandan deyirəm. Dadlı qozdu, ləzzətli qozdu, smənşikimə də pay götürürəm. Qoy o da yesin. Çoxdandı belə əntiqə qoz yeməmişdim. (*Yeyir.*)

KIŞI - (*Üzü tamaşaçılara.*) Aşkarca hiss edirəm ki, yoxlama-filan bəhanədi, kəndçiliyimdən istifadə edib girdəkanları yeyir. Hələ üstəlik smənşikinə də pay götürür. Hirsimi bir təhər cilovlayıram. Eh, çoxdandı Bakıda olmuram, şəhəri gəzmək, görmək əvəzinə, qonşuya qulaq asmayıb metroya düşdüm və indi də mal kimi durub polis qardaşın girdəkanları necə ləzzətlə yediyinə tamaşa edirəm. Nə isə ürək açan iş deyildi. Deyəsən başağrısız ötüşməyəcəkdi.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Yaxşı, yığışdır torbanı, çıx get. Ancaq demə ki, mənə aldatdın, yox, mənə aldada bilməzsən, hit-mit, qara-qura atana oxşayırsan, xalis tiryək alverçisisən. Lakin bəxtin gətirib ki, bu gün sənənlə məşğul olmağa vaxtım yoxdu, çox vacib bir işim var. Bir xa... ee, br adam gələcək, onu gözləyirəm. Çıx get və Allahına dua et. (*Aralanır, cib telefonunu çıxarıb kiminləsə danışır.*) Aaaz, nə oldu, niyə gəlib çıxmırsan, cəncün super qoz... (*Birdən gözü kişiyyə sataşır, duruxub qalır.*)

KIŞI - (*Torbanın ağzını bağlayıb cibindən yaylı tərəzi çıxardır, çəkir, öz-özünə.*) Səkkiz kilo iki yüz qram. Düz on kilo idi. Deməli...

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - (*Təəccüblə.*) A kişi, sən nə edirsən elə?

KIŞI - Görmürsən neynirəm? Qozun bir kilo cəkkiz yüz qramını yemisən.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Nə olsun ki yemişəm?

KIŞI - O olsun ki, pulunu verməlisən. Bazarda kilosu köhnə pulnan bir şirvanadı, bu hesabla sən mənə üç manat səksən qəpik borclusan.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - *(Uğunur, bərkdən gülür, əlini onun çiyinə çırpır.)* Məzən olsun, a kişi! Mən də deyirəm bu neyləyir. *(Birdən səsinin tonunu dəyişir, amiranə.)* Çıx get dedim sənə, işinin dalınca. Allahına şükür elə ki, cibindən heroin, tiryək tapmadıq.

KIŞI - Bir şey ki məndə yoxdu, necə tapa bilərsən onu?

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Taparıq, taparıq. Nə istəsəm onu da taparam, qumbara, qrad, lap istəsəm qırıcı samalyot da taparam.

KIŞI - Mən də deyirəm, qonşunun başı xarab olub, lap düz deyirmiş ki .

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Nə qonşu-qonşu salmışan, a kişi. Çıx get dedim sənə. Məni cin atına mindirmə.

KIŞI - Cin atına sən mindirirsən məni. Pulumu ver.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Nə pul, a kişi?

KIŞI - Yediyin girdəkanların pulunu.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Yenə dedi girdəkan! Qoz, qoz, bildin, qandın a kişi?

KIŞI - Hə, yaxşı, qoy qoz olsun, onda yediyin qozumun pulunu ver.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Əstəğfrullah... lənət şeytana. Heyif ki bu gün... Yaxşı, indi üstümdə pul yoxdu, axşamüstü gələrsən, verərəm sənə pulunu.

KIŞI - Axşamüstü, yəni... saat neçədə?

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Altıda, yeddidə... *(Elə bu vaxt gözü kənardə kiməsə sataşır, fit çalaraq qaçıb gedir, kənardan səsi eşidilir.)* Vətəndaş, şübhəli şəxs kimi mənimlə getməlisən. Karobkadakı nədir, pamidor?

ÜÇÜNCÜ FRAQMENT

KIŞI - *(Tamaşaçılara.)* Birbaşa getdim bibioğluga. Görüştük, dərdləşdik. Başıma gələn əhvalatı da danışdım. Axşamüstü hara gedəcəyimi deyib evdən çıxdım. Bibioğlu az qala dəli olub düşdü dalımca, məni yoldan qaytarmaq istədi.

BIBIOĞLU - Aqlını itirmisən, nədi? Səfehləmə! Polis yediyinin pulunu haçan verib ki, indi də verə. Şərliyə başına cəncəl açacaqlar. Sonrası da ki, böyük iş olub, nədi, elə vacibse mən verərəm sənə o iki kilo qozun pulunu.

KIŞI - Burda söhbət puldan getmir. Başa düş, ay bibioğlu, adama təsir edən

odur ki, məni kəndçi, maymaq yerinə qoyub malımı yeyir, üstəlik özümü də ələ salır. Yəni məni kişi hesab etmir. Göstərəcəyəm ona kim olduğumu. Bir qəpiyindən də keçməyəm.

BIBIOĞLU - Ay dayıoğlu, gəl Allaha bax, peyğəmbərə bax, qayıt geri, ilin-günün bu vaxtında başımıza iş açma. Gedək evə, çoxdandı görüşürük, oturaq bir əməlli-başlı, bir araq içək, dərdləşək.

KIŞI - Bibioğlu, sən qayıt evə, mən pulu alıb, həmin pula bir araq da alıb gəlirəm. Kişi söz verdi ki, axşamüstü ödəyəcək borcunu.

Bibioğlu başını bulayıb geri qayıdır. Kişi yoluna davam edir.

DÖRDÜNCÜ FRAQMENT

KIŞI - Nə isə, getdim metroya. Dedilər kapitan yoxdu, növbəsi qurtarıb gedib evinə. Ünvanını öyrəniş gəldim bura. Qapının zəngini basıram, cavab verən yoxdu. Amma içəridə, eşidirsiniz necə musiqi səslənir.

Kişi ümidi üzülmüş halda çıxıb getmək istəyəndə qapı açılır. Kapitan Adigözəlovun arvadı ev xalatında, başı sarğılıq halda çıxır.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Ay dayı, ay dayı, sizə kim lazımdı?

KIŞI - Bağışlayın, siz kapitanın arvadısınız, eləmi?

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Bəli. Nə olub? Sizə nə lazımdı? (*Evə tərəf boylanaraq.*) Ay oğul, o zəhrimarin səsinə aşağı elə bir az, görək bu dayı nəyə gəlib? Off... başım partlayır. (*Əlilə başını tutur.*) Buyurun, dayı.

KIŞI - Məsələ belədi də... Əriniz yoxdu evdə?

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Hələ işdən gəlməyib. Nə məsələdi?

KIŞI - Vallah, deməyə də utanıram... əriniz mənim ... girdəkanımı... yeni qozumu yeyib.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Nəyinizi yeyib? (*Çaşqınlıqla donub qalır.*)

KIŞI - Belə də, zadımı, şeyimi... qozumu.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Mən sizi düzmü eşitdim? Yəni mənim ərim sizin... nəyinizisə yeyib?

KIŞI - Düz eşitdiniz, düppədüz. Yeyib də, şeyimi, qozumu.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Nə isə... inana bilmirəm. Çoxmu incidiniz?

KIŞI - Əlbəttə ki incidim. Kəndçiliyimdən istifadə edib başlayır qozumu yeməyə. Ən çox da ona görə incidim ki, təkcə özü yemədi, smənşikinə də pay götürdü. Lap görməmiş kimi, ac qurd kimi daraşmışdı.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Aman Allah, mən elə əvvəldən kişilər haqda yaxşı fikirdə deyildim. Xətrinizə dəyməsin, bunun sizə aidiyyəti yoxdu. Belə bir ərim olduğu üçün xəcalət çəkirəm.

KIŞI - Elə mən də xəcalət çəkirəm. Əriniz mənə məxsus olan şeyi yeməsəydi heç vaxt bu qarıya gəlməzdim.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Özü də iyrənc bir şeyi.

KIŞI - İyrənc niyə? Mənim şeyim, yəni qozum gül kimiydi. Şəhərə gəlməmişdən əvvəl təmiz olsun deyə paraşoklu suda yumuşdum, yaxşı görünsün deyə lap kükürləmişdim də.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Utanmırsınız? Bunun danığına bir bax! Kişilər hamısı bir bezin qırığı imişlər, elə siz də. Öz şeyinizi gedib məhrəm adamlarınıza tərifləyərsiniz. Ağrıyan başımı bir az da ağrıtmayın. Yaxşı, indi mən nə etməliyəm sizin üçün?

KIŞI - Ziyanı ödəməlisiniz.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Xeyr! Elə şey yoxdu! Özü yeyib, zəhmət çəkib özü də ödəsin. Oğlum! (*Geri dönüb oğlunu səsləyir.*) Ay oğul, bir bura gəl.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN OĞLU - (*Əlində bülöv daşı və mətbəx bıçağı bir-birinə sürtə-sürtə gəlir.*) Eh, ay ana, görmürsən əlimdə işim var.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Atan bir qayda olaraq doldşiq işlərdən əl çəkmir. Ancaq bu dəfə lap uzağa gedib. Bu adamın harasına yeyib. Başımı itirmişəm daha. Bildiyim bircə budur ki, burda mənlik bir iş yoxdu.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN OĞLU - Atam nəyini yeyib?

KIŞI - Qozumu.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN OĞLU - Necə yəni qozunu? (*Dartınıb dimdik durur.*)

KIŞI - Bunun necəsi olmur ki, yedi də, vəssalam, şüttamam.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN OĞLU - Belə... tamam, yerli-dibli?

KIŞI - Yox, bir kilo səkkiz yüz qramını.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN OĞLU - Ay oğraş! *(Qışqırır.)* Sənin həngamən nə boydadı ki, atam da onun iki kilosunu yeyə?!

KIŞI - Oğraş sənin atandı ki, sənin kimi oğlu var. *(Qışqırır.)* Nədi, deyirsən indi yalan söyləyirəm? Yeməyib?

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN OĞLU - *(Bülöv daşını anasına uzadır.)* Sən bu daşı saxla. *(Bıçağı irəli tutub kişinin üstünə gedir.)* Qoy mən bu yaramazın dərslərini verim!

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Oğul! Sən nə etmək istəyirsən? Dəli olmusan, nədi? *(Oğlunun qolundan tutub dartır.)*

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN OĞLU - Çəkil! *(Anasını geri itələyir.)*

KIŞI - *(Özünü sındırmadan döyüşçü vəziyyəti alır.)* Hə, gəl, gəl görək o bıçaq sənin qarnında olacaq, yoxsa mənim? Deyəsən, hələ bilmirsən mən kiməm.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI - Oğul! *(Qışqırır.)* Oğul! Dayan! Başımıza oyun açarsan. Dayan deyirəm sənə! Nahaq dalaşırısan, günah atanda olub, o adamın şeyini yeməyəydi.

Kapitan Adıgözəlovun oğlu ilə kişi süpürləşir.

Kömək edin! Tez gəlin! Onlar bir-birini öldürəcəklər. Aman! Tez gəlin, köməyə gəlin! *(Arvadın qışqırığı dəhlizi bürüyür.)*

Kişi kapitan Adıgözəlovun oğlunun qolunu burub bıçağı havaya qaldırır, bıçaq yerə düşür. Səhnə qaranlıqlaşır.

Qaranlıqda arvadın harayı davam edir. Toppultular, guppultular, "ah-uflar" eşidilir. Səsə qonşular gəlir deyəsən.

- Ah, burda nə olub?
- Görmürsən öldürürlər bir-birlərini.
- Ayırın onları!
- Quduz it kimi boğuşurlar
- Aa... polisə zəng edin.
- Yazıq kişini leş uzatdı gedə. Heç olmasa təcili yardım çağırın, bəlkə ölməyə.

Təcili yardım sirenası və miqalkası.

BEŞİNCİ FRAQMENT

İşqlaşanda – xəstəxana. Kişi başı, qolu-qıçı sarıqlı halda uzanıb. Bibioğlu yanında oturub. Tibb bacısı qoşulmuş sistemi nizamlayır. Kişi zarıyır.

TİBB BACISI - Daha az qalıb, bir az da dözü. (*Bibioğluna.*) Bir gözünüz burda olsun. Nasazlıq hiss edən kimi məni səsleyin. (*Gedir.*)

KIŞI - Ay Allah, bu nə iş idi gəldi başıma? Pulumu vermək əvəzinə döyüb bu hala saldılar məni.

BİBİOĞLU - Eh, mən sənə demədimmi ki, getmə ora, sənə pul-zad verən deyillər. Cəmi-cümlətani dörd manatı qovurdun, indi gör neçə manata çıxacaqsan burdan.

KIŞI - Yastığın altına bax, medsestra qəbz yazıb verib. Bütün xərcləri cəmləyib. Dərman pulu, müalicə pulu, nə bilim daha nə, nə...

BİBİOĞLU - (*Qəbzi götürüb baxır, heyrdən fit çalır.*) Düppədüz iki yüz doxsan doqquz dollar. Özü də dollarla ha.

KIŞI - Bu köhnə pulnan nə qədər eləyir?

BİBİOĞLU - Hardasa paşka yarımaya yaxın.

KIŞI - Oh... özü də deyir ki, pulu ödəməsən səni burdan buraxan deyilik. Nə qədər artıq qalsan əlavə xərclər də üstə gələcək. Hələ əvvəlki borcun faizi... Bəs deyirdilər xəstəxanalar pulsuz olub.

BİBİOĞLU - Eh, sən də nə qoyub nə axtarırsan?.. Bura özəldir... Bəs nə edək indi? Bu qədər pulu hardan tapaq?

KIŞI - Arvada zəng etmək lazımdı. İpdə bir cöngə var, qoy onu satsın.

BİBİOĞLU - Dünən telefonla danışdım, əhvalatı söylədim. Amma pul barədə bir söz demədim.

KIŞI - Telefon olsaydı özüm danışardım. Başqasının sözünə məhəl qoyan deyil.

Bir az öncə gəlib sistemi yoxlayan tibb bacısı bu söhbəti eşidir.

TİBB BACISI - Mən sizə telefon təşkil edəyəm. Ancaq gərək danışıq pulunu da xərclərin üstə əlavə edəyək.

KIŞI - Eyibi yox, gətir telefonu. Daha manat qovan yer deyil.

Tibb bacısı gedir.

KIŞI - *(Yenə zarıyır.)* Of canım... ölüyəm, ölüyəm...

BİBİOĞLU - Çox ağrıyır?

KIŞI - Heç dözə bilərəm ki. Zarafat deyil, beynim silkələnib, qolum qırılıb, ayaq sümüyüm çatlayıb. Köpəkoğlu quduz it kimi cumdu üstümə, neçə dəfə qaldırıb çırpdı məni pilləkanların betonuna. Hələ yaxşı ki, qonşular yığışib gəldilər səs-küyə. Bir təhər araladılar quduz iti məndən.

TİBB BACISI - *(Əlində cib telefonu gəlir.)* Buyurun, danışın, nə qədər istəyirsiniz. Ancaq qoy sistemi yığışdırım daha. *(Sistemi onun qolundan açıb kənara qoyur, çıxıb gedir.)*

KIŞI - *(Bir təhər dikəlir, yastığa söykənib oturur. Bibioğlunun nömrə yığıb verdiyi telefonu qulağına tutur.)* Əlo...

Səhnənin digər küncündə əlində telefon dəstəyi tutmuş ARVAD işıqlanır.

Arvad... Bilirsən də vəziyyəti.xəstəxanalıq olmuşam. Hələ bir həftə, on gün yatmalıyam burda. Sən evi, uşaqları tək qoyub gəlib-eləmə buralara. Cöngəni satdır, tez pulu göndər. Balnisiyanın xərcini ödəməliyəm.

ARVAD - *(Əsəbi.)* Eee... a kişi, bu nə işdi başına gətirmicən? Höcətliyindən heç vaxt əl çəkmirsən də. İndi mən nə edim? Mən cöngə satanam? Bir də ki, o cöngəni biz axı kiçik oğlumuzun toyuna saxlamışdıq.

KIŞI - *(Hırlənir.)* Ay tünbətünün qızı! Məni cin atına mindirmə. İndi mən toy hayındayam? Sənə deyirəm ki, işə düşmüşəm, balnisiyada canımla əlləşirəm, pul lazımdı mənə. Özün sata bilmirsən, heç olmasa qonşuya satdır, pulunu göndər. *(Telefonun düyməsini basaraq Bibioğluna.)* Gördün arvadın hikkəsini? Görüm səni lənətə gələsən, ay arvad!

ALTINCI FRAQMENT

Tibb bacısı yanında bir nəfər kişi içəri girir.

TİBB BACISI - Dayıcan, polisdən müstəntiq gəlib, sizi görmək istəyir. (*Gedir.*)

KİŞİ - Eh, mənim nəyimi görəcək ki?

MÜSTƏNTIQ - Vətəndaş, sizi kim bu hala salıb?

KİŞİ - Kim olasıdı? Sizin o kapitan Adıgözəlovun oğlu.

MÜSTƏNTIQ -Kapitan Adıgözəlovun oğlu niyə sizi bu hala salıbdı?

KİŞİ -Atası qozumu yemişdi, mən də getmişdim pulumu istəməyə...

MÜSTƏNTIQ - (*Heyrətlə.*) Nəyini yemişdi?..

KİŞİ - (*Bərrkdən, heca-heca.*) Qo-zu-mu! Qozumu. Gözlərini niyə bərəldirsən, olanı deyirəm də...

MÜSTƏNTIQ -Necə yəni... siz indi, deyirsiniz, nədi o, qozsuz qalıbsız?

KİŞİ - Yox, səkkiz kilo iki yüz qramı qalır.

MÜSTƏNTIQ - (*Yuxudan ayılmaq istəyirmiş kimi başını silkələyir.*) başa düşmədim, deyirsiniz, kapitan yarısını yeyib , hələ səkkiz kilosu da qalır?

KİŞİ - Nədi, inanmırsan? (*Yenə bərrkdən.*) Düppədüz səkkiz kilo iki yüz qramı qalır. Öz tərəzimlə şəkmişəm. Əvvəl on kilo idi, düppədüz on kilo.

MÜSTƏNTIQ -(*Ağzı açıla qalır.*) On kilo?... Siz onu niyə çəkirdiniz? Yəni, olurmu belə, adam durur, bir şeyini çəkir? Olmaya ürəyinizə dammışdı ki, nə vaxtsa bunun bir qədərini itirəcəksiniz. Ona görə də çəkirdiniz ki, nə qədəri gedib?

KİŞİ -A kişi, sən nəyə işarə vurursan?.. Mən qoz deyirəm, qoz, qoz, girdəkan. Başa düş, kapitan Adıgözəlov yedi qozumu. Düz bir kilo səkkiz yüz qramını. Mən də pulumu istədim. Bazar qiymətilə, yəni üç manat səksən qəpiyimi. Oğlu da döyüb məni bu hala saldı.

MÜSTƏNTIQ -İnana bilmirəm, adam gedir polisdən pul istəyir. Demək, qurd ürəyi yemisənmiş... Belə kişiler də olurmuş. (*Başını yırğalaya-yırğalaya çıxıb gedir.*)

BİBİOĞLU - Eh, dayıoğlu, mən belə görürəm ki, işlər get-gedə cəncələ düşəcək. Gəlib-gedəcəklər, sorğu-suallar , izahatlar, nə bilim, daha nələr...

TİBB BACISI - (*Gəlir.*) Kapitan Adıgözəlov buyurub. (*Gedir.*)

KAPİTAN ADIGÖZƏLOV - (*Əsəbi halda içəri girir.*) A kişi, sən nə abırsız adamsanmış! Bu nə biabırçılıqdı çıxartmısan?! Məni rüsvay eləmişən. Utanıb yerə girsənə! Gedibsən evimə, arvadıma deyibsən ki, ərin mənim qozumu yeyib. Tfu səni! Həyasızın biri, həyasız!

KIŞI - Nəyə əsib-coçursan, yalan demişəm? Yeməyibsən? Onda mənim qozumu yeyənin ataba- atasına lənət!

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - *(Qıçqırır.)* Yemişəm, yemişəm. Ancaq qoz, qoz yemişəm. Başa düşürsən?

KIŞI - Bəs mən nə demişəm? Demişəm ki, qozumu yeyib də. Balqabağımı yeyib deməmişəm ki.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Tfu! Yenə deyir, qozumu yeyib! Daş düşəydi sənənin metroya gəldiyin günə! Sən mənim arvadımı tanımırsan, ona haqqımda nə desələr inanır. Gedək bizə, arvada başa sal ki, mən adicə qoz yemişəm. Yoxsa başqa şey yemək-filan nədi, heç gözümün ucuyla da sənə kimi murdar məxluqun iyrənc əzalarına baxmaram. Gedək, sonra sənə üç manat səksən qəpik nədi, lap iki dənə yüzlük dollar verərəm. Təki arvad mənimlə barışsın. Sən də dərhal bu iyrənc vücudunla şəhəri yaraşıqdan salmağa son verərsən, çıxıb gedərsən öz xarabana. Sən gələni, inan ki, Bakının havası da dəyişib, bu boyda şəhəri salmısan vəlvələyə: qozumu yeyib-qozumu yeyib... Tfu səni, abırsız!

KIŞI - Təhqirə keçmə. Vallahi, mən də sənə elə sözlər deyərəm ki, lap yeddi qatından keçər. Polisimə bax... A kişi, sənənin ağılı yerində deyil, deməli metro qalib Allah ümidinə. Sən ağılda adam metro-filan qoruya bilməz. Sənənin özünü qoruyan lazımdı. Arvadına necə var, elə də demişəm. Yəni, demişəm ki, ərin qozumu yeyib, adicə qozumn. Heyva, alma, xiyar adı tutmuşamsa, atama lənət.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - A kişi, bədi, hədyan-hədyan az danış.

KIŞI - Nədi, xoşuna gəlmir? Gəlməz də. Çünki, sən təmiz adam deyilsən. Ancaq səndən fərqli olaraq arvadın ağıllı adama oxşayırdı. Bəlkə də başa salacaqdım onu. Yəni nəyimi yediğini izah eləyəcəkdım. Amma əbləh oğlun imkan vermədi, quduz it kimi cumdu üstümə.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - *(Bibioğlunun qolundan tutub qapıya tərəf çəkir.)* Deyəsən, siz bu kişinin yaxınlarındasınız. Bir bəri baxın.

Kapitan Adıgözəlov qapı ağzında Bibioğluna nəsə başa salmağa çalışır. Cibindən çıxardıb ona pul uzadır. Əliynən kişini göstərir, nəsə deyir.

YEDDİNCİ FRAQMENT

Tibb bacısı əlində telefon qaça-qaça gəlir.

TİBB BACISI - Dayıcan, sizi istəyirlər. Rayondandı, deyəsən arvadınızdı.

KIŞI - (*Dəstəyi qulağına tutub bərkdən.*) Əlo! Hə, nə oldu?

ARVAD - Qonşuya dedim. Qonşu cöngəni satmaqdan boyun qaçırdı. Deyir ki, ələmə and içmişəm, ocağa gedib daş üstə daş qoymuşam, özümü söymüşəm, onun üçün nəinki cöngə, heç toyuq da satmaram. Demişdim də, başa salmışdım da, canı çıxaydı, metroya girməyəydi. Nə qanmaz adammış. Metroda nə azarı vardı onun? Basabasda özünü mamlı-matan arvadlara sürtməkdən ötrü girib ora. Yoxsa başqa nə işi varmış ki, o xarabada? Öz cəzasıdı, özü də çəksin indi.

KIŞI - Ağzını bir saxla görək! Dilinə gələni üyüdüb tökmə. Qonşu satmır, cəhənnəmə satsın. Qardaşlarını çağır, qoy kömək etsinlər. Elə hey qopartmaq bilirlər, bir dəfə də kara gəlsinlər də.

ARVAD - Sənin ağlın çasmışdı, nəydi, niyə metroya minirdin? İndi buna qardaşlarım neyləsinlər? Onlar sənə demişdilər ki, get metroya min? Nə tez yadımdan çıxıb, evi tikəndə sənənlə çiyin-çiyinə işləyənlər kim idi? Yadımdadı, qışda odunumuz qurtarmışdı, qağam...

KIŞI - (*Özündən çıxır.*) Arvad, boş-boşuna danışma! Sənə əlim çatmır deyə, ağzına gələni çərənliyirsən sən. Qıçası, cöngəni satdır, pulunu göndər. Sonrasına baxarıq. (*Əsəbi halda telefonun düyməsini basır.*)

Kapitan Adıgözəlovu yola salıb, gəlib dayısıoğlunun telefon danışığına qulaq asan Bibioğlu maraqla baxır.

BIBIOĞLU - Hə, nə xəbər var?

KIŞI - Görmürsən, arvaddı, deyir, qonşu bildirib ki, ondan ötrü nəinki cöngə, heç toyuq da satmaram. Xəbərdarlıq etmişdim də, girmiyeydi metroya... Ancaq heç bilmir ki, onun acığına düşdüm metroya. Yoxsa metroda mənim nə azarım vardı. Zalım balasının ayağı eşşək ayağı imiş, donuz ayağı imiş. Qabağıma çıxmasaydı, o sözləri mənə deməsəydi, dünyasında metroya girəsi deyildim ee... Onun acığına getdim ora... Ağzı nədi, gülə-gülə satacaq cöngəni, pulunu da göndərəcək. Burda yatıb qalası deyiləm ki! Gedib onların payını vermək mənə borc olsun.

BIBIOĞLU - Dayıoğlu, heç bildin kapitan Adıgözəlov məni kənara çəkib nə deyirdi? Dedi ki, bu əlli manatı ver ona, səsi kəsilsin. Bir daha ələmə car çəkib qışqırmasın ki, kapitan Adıgözəlov mənim qozumu yeyib. (*Pulu uzadır.*) Sən cəmi iki şirvan istəyirdin, bu kişi öz ayağı ilə gəlib gör neçə şirvan verir ki, daha səsin çıxmasın. Götür pulu. Bir dərdinə-sərinə verərsən.

KIŞI - (*Tərs-tərs Bibioğluna baxır.*) Kapitan Adıgözəlovun pulunu sən niyə gətirirsən? Özü ölmüşdü məgər? Yanımdaykən niyə üzü gəlib vermədi? İşə bax ha... Mənim qozumu sən yemisin ki, pulunu da sən verəsən? Necə

almısan, eləcə də qaytar ver özünə. İndi deyəsən quyruğu qapı arasında qalıb. Arvad evə buraxmır onu. (*İstehza ilə gülümsünür.*) Mənə iki dənə yüzlük dollar təklif edir ki, onu arvadla barışdırım. Ay sən öləsən! Gör nə günə qalmısan, alçaq. Qozumu yeməyəydin, yemişdin, pulunu ödəyəydin. Yoxsa bu həngamələrin heç biri baş verməyəcəkdi.

BIBİOĞLU - Ay dayıoğlu, əl çək bu tərsliyindən. İndi hər nədi olub-olub. Götür bu pulu da. Kişi gec də olsa ödəyib borcunu, özü də on qatından da çox. Kənddən də yəqin ki, bu gün – sabah pul gəlib çıxar. Borcunu ver, canını qurtar. Adamın başına iş gələr də. Daha bunu uzada-uzada durmağın nə mənası var?

TİBB BACISI - (*Gəlir.*) Qapıları bağlayırıq. Xəstə yanına gələnlər palatayı tərk etsinlər.

BIBİOĞLU - Di yaxşı, daha mən getdim. Rahat yat, hər şey yaxşı olacaq. Amma tərsliyindən əl çək. Tez-bazar burdan çıxmaq lazımdı.

KIŞI - Get, get. Sənlik burda bir iş yoxdu. Hər halda bu məsələni mən belə qoymayacağam. A kişi, polisə bax, qozumu yeyir, pulumu vermək əvəzinə oğluna məni döydürtdürür. Yox. Bu işi belə qoymaq olmaz. Mən yazacağam, lap yuxarılara yazacağam. Belə dəhşət olar? Bir kişinin qozunu yesinlər, üstəlik də onu döyüb balnisiyalıx etsinlər... Hər halda haqq var, ədalət var. Bu işi belə qoysam, qəbirdə də dinclik tapa bilmərəm. Mənə də mən deyərlər.

Qaranlıqlaşır.

Qaranlıqda təyyarə uğultusu eşidilir. Təcili yardım miqalkası səhnəyə təcili yardım sirenası ilə həyəcan əhvalı yayır.

SƏKKİZİNCİ FRAQMENT

İşıqlaşır. Yenə həmin palata.

Tibb bacısı çarpayının bir kənarında oturub dizi üstə qoyduğu kağızlara yazır. Kişi qoltuq ağacına söykənə-söykənə, bir qolu sarıqda, sinəsindən asılmış halda diqtə edir.

KIŞI - Hörmətli cənab nazir... (*Tibb bacısına.*) Yazdınımı?.. cənab nazir... bütün bunları nəzərə alaraq, rica edirəm ki, rica edirəm ki, kapitan Adıgözəlov yediyi mənim qozumun pulunu... qozumun pulunu və... və... bu

pulu ödəmədiyi üçün oğlu tərəfindən döyülərək xəstəxanaya düşdüyümə görə... gəl bunları heç yazmayaq... beyin silkələnmiş olub, qolum sınıb, ayaq sümüyüm çatlayıb... yox, bunları yazsaq yazığa qarşı iş qaldıra bilərlər... poz, buraları poz... davam et... maddi və mənəvi təzminat kimi heç olmasa ... satıb xəstəxana məsrəflərinə ödədiyim cəngənin pulunu versin. Başqa heç bir şikayətim olmayacaq. Əks təqdirdə... əks təqdirdə... mən hüquqlarımın bərpa olunması üçün Kofe müəllimə, yəni Bı Mı Tı-nın baş katibinə...

TİBB BACISI - Ay dayı, Kofe müəllimi çıxartdıqları haçandı, dünyadan xəbəriniz yoxdu siziin... İndi başqa müəllimdi orda...

KIŞI - Yaz... o başqa müəllimə müraciət etməli olacağam. Yazdınmı? İndi bunu bir paketə qoy, göndər cənab nazirə, qoy o da bilsin ki, onun polisləri nələrlə məşğuldular, adamın qozunu yeyirlər, pulunu vermək istəməirlər.

TİBB BACISI - *(Ayağa qalxır.)* Narahat olmayın, heç paketə-zada qoymaq lazım deyil, bu dəqiqə faksla göndərirəm gedir. Bir dəqiqəyə nazirin stolunun üstündə olacaq bütün yazdıqlarınız. Pulunu xərclərinizin üstə əlavə edərik.

KIŞI - O Fakıs kimdi, ay qızım, heç olmasa etibarlı adamdımı?

TİBB BACISI - *(Gülməkdən özünü saxlaya bilmir.)* Ay dayı, faks adam deyil, teleqraf kimi bir şeydi. Necə yazmısınız, eləcə də orda çıxır.

KIŞI - Elə isə, di tez ol, göndər getsin.

Tibb bacısı gedir.

(Öz-özünə.) Hə, cənab kapitan Adıgözəlov, indi mən sənə göstərəm görək özgəsinin qozunu yemək və pulunu verməmək, üstəlik də qozu yeyilən adamı oğlu tərəfindən döydürülmək nə deməkdir. *(Məmnun halda gəzişmək istəyir. Pəncərə önündə dayanıb xəstəxana həyatına girib-çıxan təcili yardım maşınlarının sirenasına qulaq verir.)*

DOQQUZUNCU FRAQMENT

Birdən təcili yardım sirenasını sürətlə yaxınlaşan polis maşını sirenası əvəz edir. Kişi nə isə hiss edibmiş kimi təşvişlə baxır.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - *(Elə bu an hay-küylə içəri girir.)* Hə, demək mənim nazirimə də yazdın, sənın qozunu necə yeməyimi?! A kişi, sən nə utanmaz adasanmış. Verdim də pulunu. Beş qat, on qat artıqlamasıyla. Ödədim də! Daha nə istəyirsən bəs?

KIŞI - Yazdım, əcəb elədim. Pulumu verməsən lap Bı Mı Tı –ya da yazacağam.

KAPITAN ADIGÖZƏLOV - Demək, mənimlə prinsipə girmisən. Pulunu verirlər, ancaq götürmək istəmirsən. Şəxsən mənim özümün verməyimi tələb edirsən. İndi ki, belə oldu, verməyəcəyəm! A kişi, sənın xaraban yoxdu? Nə veribsən, ala bilmirsən? Çıx get də kəndinə! Yıxılıb bura ki, beyni silkələnib guya, qolu-qıçı sınıb, qırılıb. Ay sən öləsən!... İndi ki belədi, deyirəm sənə, oğlumu əzib şil-küt eləmişən. Vəhşinin biri! O incə-mincə uşaq idi. Get gör nə hala salmışan yazığı.
Bu vaxta qədər mən abırıma salıb dinmirdim, şikayət etmirdim. İndi ki, belə oldu... gözlə özünü. Ya sənə verən Allah, ya mənə verən... (*Əsəbi halda çıxıb gedir.*)

TİBB BACISI - (*Əlində iri bir şpris gəlir.*) Uzanın, iynənizin vaxtı keçir.

KIŞI - Of... yenə o zəhrimar?.. (*Dinməzcə yerinə uzanır.*)

Tibb bacısı onun yanına iynə vurur.

Kişi ağrıdan uguldayır.

TİBB BACISI - (*İynənin yerini ovxalayaraq.*) Bir az dözün, ağrı indi ötüb keçəcək.

KIŞI - Ah, haçan qurtaracağam bu ağrı-acılardan?.. Nə oldu, cənab nazir cavab vermədi? Deyirdin bəs bütün yazdıqlarım bir dəqiqə sonra onun stolunun üstə olacaq.

TİBB BACISI - Hələ ki , bir cavab yoxdu. (*Gedir.*)

ONUNCU FRAQMENT

MÜSTƏNTIQ - (*Daxil olur.*) Hə, vətəndaş, məsələ yavaş-yavaş aydın olur.

KIŞI - (*Sevincək.*) Deyirəm də, hər halda dünyada haqq-ədalət var.

MÜSTƏNTIQ - Bəs necə?.. Cinayət yerdə qala bilməz. Deməli, siz kapitan Adıgözəlovun oğlunu döyüb yalandan gəlib özünüzü yıxmısınız bura ki, guya o döyüb sizi, sümüklərinizi qırıb, nə bilim, daha nə edib... Mən sizin sənədləriniz tanış oldum. Orda elə bir ciddi xəta qeyd edilməyib, ancaq kapitan Adıgözəlovun oğluna ekspert həkimlərin verdiyi arayışa görə... (*Qovluqdan bir kağız çıxardıb oxuyur.*) arayışa görə... siz onun iki qabırğasını qırmısınız, beyin sümüyünü qırmısınız, elə vurmusunuz ki, yazığı, beş litrə qədər... (*Duruxur.*) yox, bu yəqin səhv düşüb, üç olsun, üç litrə qədər qan itirib, bir gözü, bir qulağı, bir burnu

zədələnib.

Bütün bunları əldə əsas tutaraq məhkəmə cinayət Məcəlləsilə sizi təqsirli hesab edib və sizə qarşı qəti həbs cəza tədbiri tətbiq olunması məsələsini irəli sürüb, lakin hal-hazırda xəstəxanada yatdığınızı nəzərə alaraq bunu siz burdan çıxdıqdan sonra həyata keçirtməyi qərara alıb. Vəssalam, şüt tamam. Belə-belə işlər, vətəndaş Atakışiyev Balakışi Qarakışi oğlu...

KIŞI - Nə?! Siz nə danışırırsınız? Qozumu yeyənlər qıraqda qalacaq, türməyə mən gedəcəyəm? Heç belə iş olar?

Tibb bacısı kiçik padnosda dərman gətirir.

MÜSTƏNTİQ - (*Tibb bacısına.*) Mən gedirəm. Bu xəstəni xüsusi nəzarətdə saxlayın. qaçıb - eləməsin. Məhkəmə ona həbs qəti imkan tədbiri görüb. Əks təqdirdə cavabdeh sizin xəstəxananız olacaqdır. (*Grdir.*)

TİBB BACISI - Görürsüz, siz bizim başımıza nə oyunlar gətirirsiniz?.. İndi gərək mən sizin yanınızdan ayrılmayım ki, qaçıb - eləməyəsınız.

MÜSTƏNTİQ - (*Qayıdıb gəlir.*) Narahat olmayın, sizin işinizi indi mən yüngülləşdirəcəyəm. Tez mənə bir kəndir tapıb gətirin.

TİBB BACISI - (*Təəccüblə.*) Kəndir?

MÜSTƏNTİQ - Hə, hə, kəndir. Bu kişinin əl-qolunu sarıqlamaq lazımdı. Sizə də etibar eləyə bilmirəm. Qadın xeyləğının ürəyi yumşaq olur, kişi sizə dil tökər, pəncərədən də varsa onu qaşırdarsınız.

Tibb bacısı dinməzcə gedir.

KIŞI - (*Sarsılmış halda.*) Ay müstəntiq, siz nə danışırırsınız, bu ayaqla, bu qol-qıçla mən hara qaça bilərəm ki? Bir də ki, mən nə üçün qaçmalıyam axı? Mən onların qozunu yeməmişəm ki, onlar yeyib mənim qozumu. Məni necə həbs edə bilərlər? Mən... mən... respublika prokuroruna yazacağam, nədi onun adı, heyf ki, adını bilmirəm. Bu işdə mənim günahım yoxdu, vallah, mənim günahım yoxdu.

Tibb bacısı kəndir tapıb gətirir. Kişinin əl-qolunu bağlayaraq özünü də çarpayıya sarıqlamaqda müstəntiqə kömək edir.

(*Daha bərkdən.*) Siz necə insanlarsınız? Deyirəm, bu işdə mənim günahım yoxdu, heç kim inanmır. Qozumu yeyənlər öz keyfindədir, amma görün mənim başıma nə oyunlar gətirirsiniz. Yox, yox, mən dünyasında bu haqsızlığı yerdə qoya bilmərəm.

MÜSTƏNTİQ - Hə, nə istəyirsiniz edin, hara istəyirsiniz yazın – indi söz azadlığıdır.

Mən isə daha arxayınca gedə bilərəm. (*Üst-başını səliqəyə salıb gedir.*)

KIŞI - Mən yazacağam, mütləq yazacağam, lap o Bı Mı Tı –ya qədər.

TİBB BACISI - (*Əsəbi.*) Ee, siz nə təhər adamsınız? İndi nəyinizisə yeyiblər deyər aləmi çaxnaşdırırsınız. Durub burdan BMT-yə yazacaqsınız ki, qozumu yeyiblər? Heç utanmırsınız, a kişi? O Amerikadakıları da rahat oturmağa qoymayacaqsınız? Sizin kimiləridi də, dövlətimizi hər yerdə hörmətdən salanlar. Xalqın o boyda Qarabağ dərdi var, buna bir əlac qıla bilmirlər. Bu da deyir qozumu yeyiblər, qozumu yeyiblər...

KIŞI - (*Hirsindən özünü güclə saxlayır.*) Eh, qız uşağın, indi mən sənə nə deyim? Əgər sən bir şeyini yesəydilər, vallahi, dünyanı dağıdardın. Dövlətin, xalqın qeyrətini çəkən olub mənim üçün. Sən mənim halıma yan. Qozumu yedilər, pulumu da vermədilər, üstəlik özümü də döyüb xəstəxanaya saldılar. Müstəntiq də gəlib həbs hökmü oxuyur. Əl-qolumu da çarpayına sarıqlayır ki, birdən qaçıb – eləyəm. Sən də gündə bir qəbz yazıb gətirirsən - borcun bu qədər, borcun bu qədər... Cöngəni də satdırdım, o da ödəmir. Bəs sonra nə olacaq?

TİBB BACISI - Ee, mən nə bilim nə olacaq. Yaşlı kişisən, ağlını itirməyəydin. (*Gedir.*)

ON BİRİNCİ FRAQMENT

BİBİOĞLU - (*Gəlir.*) Eh, dayıoğlu... işləri yaman qarışdırmısan... (*Kişini çarpayına sarıqlanmış halda görünəcə böyük bir heyətlə.*) Bay... bu nədi belə? Kim sarıqlayıb səni bura?

KIŞI - Müstəntiqin hoqqasıdır. Mənə həbs hökmü oxuyub. Özümü də bura sarıqlayıb ki, birdən qaçıb çıxaram aradan.

BİBİOĞLU - Yox, bunların işi lap ağ oldu... Böyük cinayətkarları heç belə sarıqlamırlar. (*Kəndiri açmağa çalır.*)

KIŞI - Toxunma. Bunu da bir bəhanə edəcəklər. Görək axırı nə olur?

BİBİOĞLU - Nə olasıdır ki? Sözümə qulaq asmadın, sənə yüz dəfə dedim ki, getmə bu işin dalınca. İndi müstəntiq məni qapıda görüb heç bilirsən nə dedi? (*Müstəntiqi yamsılayımış kimi.*) "Kapitan Adıgözəlovun ekspertdən aldığı rəyi məhkəməyə ötürməliyəm. Amma bir neçə gün gözləyə bilərəm." Bilirsən də, bu nə deməkdir.

KIŞI - (*Fikrə gedir.*) Beş-on dənə qoyunum var. Yəni deyirsən onları da satdırıb bu müstəntiqin ağzını yumaq?

BIBIOĞLU - Başqa çarəmiz yoxdu. İş məhkəməyə getsə, iki o qədər qoyun lazım olacaq.

KIŞI - *(Az qalır ulasın.)* Ufff... bu nə bəla idi düşdüm, Allah?.. Qonşuya rast gəldiyim günə, metroya girdiyim günə daş düşəydi, daş, qara bir daş...

Tibb bacısı əlində yenə telefon gəlir.

(Telefonu qulağına tutub əsəbi halda, bərkdən.) Əlooo! Nə olub?

ARVAD - Mən soruşmalıyam səndən, nə təhəri oldu? Canını qurtara bildin? Görüm çıxın sına ydi sənin, metroya girdiyin yerdə, qatarın altına düşəydin...

KIŞI - Ay arvad, bayquş kimi ulama. Vəziyyət gərgindi. Belə getsə, xəstəxanadan çıxan kimi tutacaqlar məni.

ARVAD - Nə? Nə dedin? Başa düşə bilmirəm, sən orda nə qələtlər eləmişən ki, əl çəkmək istəmirlər səndən.

KIŞI - Heç bir qələt-zad eləməmişəm. Sadəcə, axmaq bir işə düşmüşəm. Pul lazımdı. Qoyunları da satdır.

ARVAD - Nə?.. a kişi, sən nə danışırısan? Bəs qoyunları sənin üçün ehsanlıq saxlamamışdıq? Sabah yıxılıb ölsən bəs üstündə nə kəsəcəyik? Bəlkə deyirsən üstündə heç ehsan-zad verməyək? El içində rüsvay, zəlil olaq? Adamlar gəlsinlər ehsan yeməyə, biz də deyək ki, üzr istəyirik, ehsan verə bilmirik, ona görə ki, rəhmətlik kişi ehsanlıq qoyunları satdırıb puluna Bakıda veyillənib, metroda gəzib keyf eləyib özüyçün...

KIŞI - *(Elə hirsələnir ki, bağlandığı qatılama çarpayı ilə ayağa qalxır.)* Tfuuu, sənin zatına lənət!! Mən nə haydayam, bu nə hayda, nə hayda! Arvaddı ki, arvad. Elə bilir pulları havaya sovurmaqdan ötrü ürəyim gedir. Sən görmürsənmi ki, cöngəni, qoyunları ədalət yolunda qurban verirəm. Eyibi yox, təzə cöngə də almaq olar, qoyun-quzu da almaq olar. Ancaq haqq-ədalətin bərpası, təntənəsi hələm-hələm ələ düşən deyil. Heç məni də təzədən tapmaq olmaz.

Bibioğlu onu sakitləşdirir, yerinə uzadır.

Səhnə qaranlıqlaşır.

Yenə təcili-yardım maşınının sirenası, miqalkası.

KIŞININ SƏSİ - Görəsən indi hansı yazığın qozunu yeyib özünü də döyüblər? Qardaş, sən də möhkəm dayan, sən də bir yandan giriş. Biz bu qanmazlara qandırmalıyıq ki, azad, müstəqil dövlət qurmuşuqsa, belə dövlətdə heç kim heç

kimə təcavüz etməli deyil, heç kim heç kimin qozunu yeməli deyil. Eşidirsənmi məni, qardaş? Möhkəm dayan!..

Sirena uzaqlaşır, lap uzaqlardan eşidilir. Lakin miqalka səhnəni işıqlandırıb-söndürməkdə davam edir.

ON İKİNCİ FRAQMENT

Kişi yenə Tibb bacısına nə isə diqtə edir.

Bibioğlu Kişi ilə nə barədəsə mübahisə aparır.

Müstəntiq Kişini sorğu-suala tutur.

Kişi telefonda danışır. Hərdən əsəbi halda əl-qol atır, kiməsə nəsə başa salmağa çalışır.

Bütün cəhdləri sanki boşa gedir, ufuldayıb çarpayıya çökür, başını əllərilə tutaraq oturub qalır.

Bütün bu lal səhnəni Kişinin səsi müşaiət edir.

KIŞININ SƏSİ -Bakı bahalı şəhər imiş. Pul çatdıra bilmirəm. Cöngənin pulu, qoyunların pulu haqqın qələbəsi üçün kifayət etmir. Ona-buna zəng edirəm, ağız açıram, bopcuna pul əldə etmək istəyirəm. Pul yoxdur. Olanlar da vermək istəmirlər. Elə bilirlər ki, öz keyfim üçün istəyirəm. Daha yazıqlar bilmirlər ki, Bı-Mı-Tı-dan tutmuş respublika prokurorluğuna qədər müraciət edirəm, yalvarıram, yaxarıram, günahsız olduğumu sübuta çalışıram. Bir faydası yoxdur. Elə bil dənizə daş atırsan, cavab verən yoxdu, halımı başa düşən yoxdu ki, yoxdu.

Kim bilir, bəlkə də lənətə gəlmiş bu tibb bacısının faksıdı, maksıdı düz işləmir, heç yana heç nə gedib çıxmır. Bəlkə də o məni aldadıb dolayıb. Yoxsa hər halda insan taleyinə cavabdeh bu vəzifəli adamlar bu qədər laqeydlik göstərməzdilər. Kim bilir...

Qaranlıqlaşır.

ON ÜÇÜNCÜ FRAQMENT

**Xəstəxana çarpayısı həbsxana çarpayısı ilə əvəz olunur.
Kişi çarpayıda oturub əlində bir neçə qoz atıb-tutur.**

KIŞI - *(Yarım sərsəm halda.)* Ay qozum, qozum, gözəl, şəkər qozum, yağlı qozum, dadlı qozum, səni yedilər, yedilər səni, yedilər, pulunu da vermədilər... pulunu vermədilər, məni döydülər, döydülər məni, söydülər, sonra da bura atdılar... İndi nə edək, nə edək, ay gözəl, şəkər qozum, yağlı qozum, dadlı qozum... *(Sərxoş kimi gəzişir.)* Səsimə səs verən yox... cöngə də getdi, qoyunlar da getdi, pullar da getdi. Oğlumun toyuna cöngə lazımdı, öləndə ehşanıma qoyun lazımdı. Ay qozum, qozum mənim...

SƏS - Müttəhim Atakişiyev Balakişi Qarakişi oğlu, ziyarətçiniz var.

Kişi təəccüblə səsə qulaq asır.

Elə bu an kapitan Adıgözəlovun arvadı və oğlu kamerada görünür.

Qulağına musiqi səsi gəlir. Bu həmin musiqidir ki, kapitan Adıgözəlovun qapısına gedərkən içəridə səslənirdi.

Kişi duruxub qalır. Sanki özünü yenə kapitan Adıgözəlovun qapısı ağzında hiss edir.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI – Qardaş,bağışla bizi. Mənə hər şey aydın oldu. Sənin günahın yoxmuş. Lənətə gəlmiş ərim edibmiş hər işi. Doğrudan da sənin qozunu yeyib pulunu verməyibmiş. Üstəlik oğlum da səni döyüb şil-küt edib. Bağışla, bağışla sən Allah bizi. Qovdum onu evdən. Əvvəl-axır baş verməliydi bu iş bir gün. Oğluma da, görürsən ki, heç nə olmayıb. Yalandan gedib ekspertdən rəy alıb ki, guya sən onu döyüb qol-qabırğasını qırmısan. Ərizəmizi geri götürmüşük. Bu gün-sabah səni azad edəcəklər. Çıxıb gedərsən evinizə.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN OĞLU – Ancaq bizi bağışla, dayı. Sonradan başa düşdüm ki, səndə heç bir təqsir yox imiş. Mən də özümdən çıxdım, qızıxdım, bir-iki dənə ilişdirdim sənə. Xəstəxanaya düşdün. Eşitmişik hamısını. Evində nə varsa satdırıb xərcini ödəmişən. Buyuyr. *(Bir zərf uzadır.)* Sənə dəymiş bütün maddi ziyan bizlikdi. Mənəvi ziyana görə isə dönə-dönə üzr istəyirik. *(Dönə-dönəbaş əyir.)*

Kişi özünü itirmiş halda çaşqın-çaşqın baxa-baxa qalıb.

KAPITAN ADIGÖZƏLOVUN ARVADI – *(Təbəssümlə.)* Amma öz aramızdı, əla qozunuz varmış ha...

Ərim smenşikin adına götürdüyü qozları heç kimə verməyib evə gətirmişdi. Özümüzü saxlaya bilməyib yedik o qozları. Çox dadlı qozlar imiş. Nə olar, o qozlardan bir on kilo gətir bacına. Bu da pulu, bəri başdan verirəm. Artıqlaması ilə. Ünvanı da ki, daha özün bilirsən.

Kişi yenə çaşqın-çaşqın baxır. Gördüklərinə, eşitdiklərinə inana bilmir. Sanki bilə bilmir yuxu görür, ya onu qara basır.

Yenə təyyarə uğultusu. Başını səsə doğru qaldırır. Uğultu get-gedə yaxınlaşır.

Bir də görür ki, kamerada özündən başqa heç kim yoxdur. Əlindəki pul zərfi də yoxa çıxıb. Təəccübündən çiyinlərini çəkir.

Təyyarə sanki lap onun başı üstündən keçir.

KIŞI - *(Qeyri-adi bir tərzdə əllərini təyyarənin ardınca uzadaraq.)* Hara uçuşur bu adamlar görəsən belə?.. *(Qışqırır.)* Ehe-he-heeey! Hara uçsanız, hansı şəhərə getsəniz də, metroya minməyin ha!.. Məni eşidirsinizmi? Metroya minməyin ha! Metroya minməyin! Metroya minməyin! Metroya minməyin...

Kişinin səsi əks-səda verir.

Uzaqlaşan təyyarənin səsi elə bil göy gurultusuna çevrilir. Külək səsi, yağış səsi tədricən qaranlıqlaşan səhnəni bürüyür.

Bütün səslər içində Kişinin harayı hələ də eşidilməkdədir:

"Metroya minməyin! Metroya minməyin ha!.."

S O N

Füzuli YAVƏR

ser.f.yaver@mail.ru